

УДК 371.134+78

UDC 371.134+78

DOI: 10.31475/ped.dys.2018.24.11

ЛАРИСА СОЛЯР,*асистент**(Україна, Кременець, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, вул. Лицейна, 1)***LARYSA SOLYAR,***assistant**(Ukraine, Kremenets, Kremenets Regional Humanitarian-Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko, Lyceum str., 1)***ORCID: 0000-0002-5171-544X**

**Конкретно-наукова методологія проблеми
формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва
Concrete Scientific Methodology of the Problem
of Forming the Future Musical Art Teacher's Ethnocultural Competence**

У статті розглянуто проблему формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва з позиції конкретно-наукової методології на основі аналізу робіт вітчизняних і зарубіжних вчених. Відповідно визначеній меті, розкрито теоретичні положення конкретно-наукової методології дослідження проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах акмеологічного, професіографічного, етнокультурного і компетентнісного підходів. Щодо окреслених завдань, досліджено конкретно-наукову методологію формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка передбачає проведення теоретичного аналізу педагогічного зарубіжного та вітчизняного досвіду; здійснено сутнісну характеристику базових понять у контексті досліджуваної проблеми. Визначено методи дослідження – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. Висвітлено зміст кожного із представлених підходів та їх реалізацію у дослідженні проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: конкретно-наукова методологія, підхід, етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва.

The article is devoted to the concrete scientific methodology of the problem of forming the future musical art teacher's ethnocultural competence. The purpose of the article, which consists in revealing theoretical principles of the concrete scientific methodology of investigating the problem of forming the future musical art teacher's ethnocultural competence, is determined. The tasks described are the following – to study the problem of the concrete scientific methodology of forming the future musical art teacher's ethnocultural competence, which provides for conducting theoretical analysis of the pedagogical foreign and domestic experience; to carry out an essential characteristic of the basic concepts in the context of the problem under investigation. Acmeological approach, which determines the peculiarities of forming ethnocultural competence of the future musical art teacher as a professional capable of achieving the top professional mastery, is revealed. The approach involves focusing on obtaining excellence and effectiveness in the creative training of the future musical art teachers. Professiographic approach provides for the future musical art teachers' mastery of the active-role (professional) characteristics; defines the teacher's professional activity as a system of interrelated elements characterizing his professional orientation, knowing the science fundamentals, possessing ethnocultural competence. Ethnocultural approach reflects the revival of family folk traditions, customs, the respect for family and domestic culture, which contributes to forming the future teachers' deep feelings; it is based on the principle of ethnoculturalism, the dialogue of cultures, cultural creativity, tolerance, and the relationship of education with the ethnocultural environment, based on the key ethnocultural traditions in education aiming to form ethnocultural personality. Competence approach is defined as the basic one in researching ethnocultural competence and in training future musical art teacher. The approach provides for the high degree of formation of the future musical art teacher's ethnocultural competence in the process of the successful pedagogical activity, which ensures activation of the mechanisms of the general and professional self-development and each student's motivation.

Key words: concrete scientific methodology, approach, future musical art teacher, ethnocultural competence.

Вступ / Introduction. Система освіти покликана формувати молоде покоління з відповідним світоглядом, системою цінностей і переконань, рівнем культурного розвитку, громадянської зрілості і національною гідністю. З огляду на це кількість і складність завдань, які покликані

вирішувати освітню сферу в умовах сьогодення, стає дедалі більше. Серед стратегічних завдань реформування вищої освіти України, перш за все, відзначають національну ідею вищої освіти, зміст якої полягає в збереженні і примноженні національних освітніх традицій. Складність, багатогранність і міждисциплінарний статус проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає вивчення стратегії наукового пошуку в сенсі обґрунтування методологічних основ дослідження окресленої проблеми.

Аналіз досліджень і публікацій засвідчив, що методологічні проблеми наукових досліджень у педагогіці розглянуто у працях багатьох видатних учених: А. Алексюк, Ю. Бабанського, В. Беспалька, І. Бежа, Г. Васяновича, С. Гончаренка, А. Деркача, О. Дубасенюк, І. Зязюна М. Євтуха, В. Краєвського, В. Кременя, С. Серякової, Н. Сидорчук, Ю. Сурміна, С. Федорової, Я. Хаштирова, Н. Шагаєвої та ін.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Метою статті є розкриття теоретичних положень конкретно-наукової методології дослідження проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Відповідно до мети визначено основні *завдання*: вивчення проблеми конкретно-наукової методології формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає проведення теоретичного аналізу педагогічного зарубіжного та вітчизняного досвіду; здійснити сутнісну характеристику базових понять у контексті досліджуваної проблеми.

Методи / Methods. Для розв'язання окреслених завдань та досягнення мети використано такі *методи* – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення (для вивчення та узагальнення наукової літератури з конкретно-наукової методології проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, проведення категоріального аналізу базових понять та окреслення взаємозв'язку між ними).

Результати / Results. За міркуваннями В. Краєвського, поняття «методологія» трактується як одне з найменш зрозумілих, багатозначних і навіть дискусійних понять, а також до цього поняття потрібно додати і такий стан: методологія також системою діяльності з отримання таких знань і обґрунтування програм, логіки і методів, оцінці спеціально-наукових педагогічних досліджень (Краєвський В., 2006).

Вчений Ю. Сурмін стверджує, що «методологію в педагогіці потрібно розглядати як сукупність теоретичних положень про педагогічному пізнанні і перетворенні дійсності» (Вартофський М., 1998). Як стверджують Г. Щедровицький та М. Вартофський, методологію можна тлумачити як велику евристику, яка допомагає педагогу орієнтуватися в складній педагогічній діяльності, численних теорій і поглядів. «Методологічні знання складаються з двох знань – знань про діяльність і знань про об'єкт цієї діяльності» (Вартофський М., 1998).

Міждисциплінарний статус обраної нами проблеми дослідження визначає наявність різномірної методології її вивчення, детермінованою діалектичною взаємозв'язком і взаємозумовленістю загального, особливого і одиничного в рамках дослідження етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Зокрема, ми більш детально розглянемо третій рівень методології – конкретно-науковий, тобто сукупність ідей, або специфічних методів педагогічної науки, які є базою для вирішення проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Методологія конкретної науки включає в себе аналіз наукових праць провідних вчених, одночасно із загальними проблемами своєї галузі досліджували питання формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва; узагальнення ідей науковців, безпосередньо вивчали проблему етнокультурної компетентності; аналіз концепцій в етнокультурній сфері наукової і практичної діяльності українських вчених і практиків; вивчення наукових праць зарубіжних вчених і практиків.

Перейдемо до розгляду змістовного наповнення кожного із визначених рівнів конкретно-наукової методології досліджуваної проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Як зазначалося попередньо, третім рівнем є конкретно-наукова методологія, яка ґрунтується на засадах акмеологічного, професіографічного, етнокультурного і компетентнісного підходів. Вважаємо, що доцільно буде розпочати аналіз з акмеологічного підходу.

Акмеологічний підхід широко поширений в сучасних наукових розробках Б. Ананьєва, А. Деркач, О. Дубасенюк, Н. Кузьміна, В. Максимової, Н. Сидорчук, С. Федорової.

Вітчизняний вчений А. Деркач стверджує, що метою акмеології є вдосконалення людини, спрямованого на досягнення вершин у фізичному, духовно-моральному і професійному розвитку, заснованих на гуманістичній основі (Деркач А., 2003).

Дослідниця Н. Сидорчук зазначає (Сидорчук Н., 2014), що за допомогою акмеологічного підходу можна вирішити коло завдань даного дослідження тих чи інших подій в житті суспільства або конкретної людини. Механізм отримання результату охоплює ряд кроків: 1. Фіксація подій у

часі, встановлення часових меж. 2. Систематизація подій, виділення логіки їх взаємопереходів, відкриття їх сутності з урахуванням історичного контексту. 3. Характеристика кульмінаційних результатів діяльності певної історичної особистості і визначення важливості таких досягнень для суспільства.

За твердженням Б. Ананьєва, «акмеологічний підхід націлений на вирішення проблем, пов'язаних з розвитком професіоналізму в педагогічній діяльності, досягнення «вершин» майстерності – професійної зрілості, своєрідного оптимуму професійного розвитку» (Максимова В., 1991). В рамках цього підходу визначаються особливості міжкультурної наповненості професійної підготовки вчителя як професіонала, здатного до досягнення вершин педагогічної компетентності; визначається, до якої педагогічної системи повинна бути включена особистість, щоб відбувся перехід від кульмінації до кульмінації в особистісному розвитку.

Акмеологічний підхід передбачає орієнтацію на досягнення досконалості і результативності творчої виконавської підготовки студентів музичного мистецтва і тлумачиться нами як процес формування здатності до оптимального застосування самостійно творчих технологій на основі глибокого усвідомлення загальнокультурного досвіду людства, змісту художніх і власних творів на особистісному рівні в умовах розвитку ціннісно-мотиваційної сфери, орієнтує майбутніх фахівців на саморозвиток і самовдосконалення, формує їх готовність до майбутньої педагогічної діяльності. У цьому підході визначаються особливості етнокультурної компетентності майбутнього вчителя як професіонала, здатного до досягнення вершин педагогічної компетентності; визначається, до якої педагогічної системи повинна бути включена особистість, щоб відбувся перехід від кульмінації до кульмінації в етнокультурному розвитку особистості.

Акмеологічний підхід використовується у класифікації форм, методів, прийомів та засобів формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме: у інноваційних етноформах, класичних методах, часткових прийомах та матеріальних засобах.

Професіографічний підхід. Згідно з головними принципами цього підходу, А. Мороз (Мороз А., 1998) визначає професійну діяльність вчителя як систему взаємопов'язаних елементів і дій, які характеризують особистість учителя, зокрема, його професійну спрямованість, знання основ наук, знання психології, володіння педагогічною майстерністю і тяжіння до безперервної самоосвіти.

Сутність професіографічного підходу полягає у вивченні та проектуванні навчального процесу з орієнтацією на професійну діяльність (професію). Одним з основних принципів професіографування є вивчення професійної діяльності, яка забезпечує в межах досліджуваної проблеми орієнтацію професійно-педагогічної підготовки на конкретну професійну діяльність шляхом вирішення професійно орієнтованих практичних знань.

В основу застосування професіографічного підходу покладено такі принципи: а) комплексне вивчення професійної діяльності; б) типізація і диференціація професіографічних характеристик, що відображають типові і специфічні ознаки професії; в) реального відображення стану професії в конкретних соціально-економічних умовах; обліку перспектив професійного зростання і кар'єри; г) науковість (професіографія повинна розроблятися на основі системного, особистісного та діяльнісного підходів). У наукових роботах О. Дубасенюк професіографічний підхід до проблеми підготовки вчителя виділила головні вимоги до вчителя-професіонала, значущі для розв'язання досліджуваної проблеми: етнософічну спрямованість, культуровідповідність, гуманізм, демократизм, природовідповідність (Дубасенюк О., 2005). Таким чином, етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва, з позицій професіографічного підходу, являє собою сукупність дій, які забезпечують оволодіння майбутніми учителями музичного мистецтва діяльно-рольовими (професійними) та особистісними характеристиками відповідно до вимог професійної діяльності в умовах змінюваного соціуму. Професіографічний підхід застосовується у традиційних формах, спеціальних методах, загальних прийомах та нематеріальних засобах.

Етнокультурний підхід – спирається на принцип етнокультурності, діалогу культур, культуротворчості, толерантності, на зв'язки освіти з етнокультурним середовищем, заснованим на ключових етнокультурних традиціях в освіті з ціллю формування етнокультурної особистості (Карпушина Л., 2010). Представлений підхід в різних його аспектах досліджувався такими вченими Л. Микуланинець, С. Серякова, С. Федорова, Я. Хаштиров, Н. Шагаєва.

Етнокультурний підхід визначає, що проблема етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва доцільно розглядати з урахуванням традицій певного суспільства. Вважається, що норми поведінки, прийняті в одній соціокультурному середовищі, можуть значно відрізнятися від норм інших груп людей, оскільки кожне суспільство має свою певну систему норм (цінностей), які містять вимоги до поведінки та обов'язків членів цього товариства. Норма – це явище групової свідомості у вигляді уявлень, розділяє група, і найбільш частих суджень членів

групи про вимоги до поведінки людей з урахуванням їх соціальних ролей, які створюють оптимальне умови буття, з якими ці норми взаємодіють, і відбиваючи, формують його (К. Платонов). Тому дуже важливо враховувати етнічних, національних, расових, конфесійних характеристик людини (Платонов К., 1969).

Етнокультура в Україні визначається насамперед етнічним поведінкою найчисленнішої і титульної української нації, яка історично виступала в ролі головного консолідаційного фактора творення державності. Однак кожна з національних груп, створюючи інтеграційним процесам, урізноманітнює форми її прояву, переважно в напрямку регіонального розмаїття етнокультурної підоснови.

Етнокультурний підхід в проблемі формування етнокультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва відіграє значну роль у відродженні сімейних народних традицій, звичаїв, шанобливе ставлення до сімейно-побутової культури сприятиме формуванню у майбутніх учителів глибоких почуттів: любов до матері і батька, бабусі і дідусі. Через пізнання фольклору вони черпають емоційні, моральні, естетичні та патріотичні цінності. Представлений підхід використовується у інноваційних етноформах, спеціальних методах, часткових прийомах та матеріальних засобах організації навчальної діяльності формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. При таких умовах, етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва як системного явища визначається зміною пріоритетів системи освіти в цілому від появи і ствердження так званої компетентнісної парадигми, отримала статус нової міжнародної освітньої стратегії і ґрунтується на використанні компетентнісного підходу.

Компетентнісний підхід. До розгляду компетентнісного підходу зверталися такі В. Байденко, А. Бермус, І. Васютенкова, П. Гальперін, Є. Герасименко, А. Глазунов, В. Давидов, П. Ердієв, І. Зимня, Г. Ібрагімов, Н. Іванова, В. Краєвський, А. Нестеренко, А. Новиков, М. Пожарська, Т. Поштарьова, Дж. Равен, С. Федорова, Я. Хаштиров, А. Хуторський, І. Якиманська, Н. Якса і вчені АПН України М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Н. Ничкало та ін.

У 1984 р англійський учений Дж. Равен констатував, що компетентнісний підхід повинен розглядатися на стику педагогічної і психологічної наук. Саме Дж. Равен запропонував першу систематизацію компетентнісного підходу за такими ознаками: формування компетентності на різних вікових етапах розвитку людини; умови необхідні для формування і розвитку компетентності (Равен Дж., 2002).

Український науковець І. Бех вважає, що компетентнісний підхід в сучасній освіті повинен забезпечити високий рівень компетентності суб'єкта навчання, який характеризується сформованістю у нього наукового поняття «компетентність» як єдності, де науково орієнтована основа дій визначає логіку її виконання.

Вітчизняний вчений В. Химинець (Химинець В., 2015) під поняттям «компетентнісний підхід» розуміє спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетенцій особистості. Компетентнісний підхід спрямовує освіту на формування цілого набору компетенцій (знань, умінь, навичок, відносин і т.д.), якими повинні оволодіти студенти під час навчання. Перспективність компетентнісного підходу, на думку В. Чайки, полягає в тому, що він передбачає високу ступінь готовності майбутнього фахівця до успішної педагогічної діяльності, забезпечує активізацію механізмів загального та професійного саморозвитку та обліку динаміки мотивації кожного студента в процесі професійної підготовки, навчання, організації саморуку до кінцевого результату. Вчений В. Луговий стверджує, що в процесі впровадження компетентнісного підходу акценти зміщуються з освітнього процесу на навчальний результат, інакше, первинної і системоутворюючої відтепер стає не процесуальна становить, разом з тим не знижує її важливості, а результативна, виражена в термінах компетенцій (Луговий В., 2009).

Отже, нове бачення процесу оволодіння знаннями, вміннями і навичками підвищує актуальність компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців, адже на першому плані постає не оволодіння вузькопрофесійними знаннями, а вміннями і навичками узагальненої професійної діяльності.

Питанням компетентнісного підходу в галузі мистецької освіти, його функцій в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва присвячені праці Н. Гуральник, А. Єременко, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, М. Ткач де, на їхню думку, компетентнісний підхід в мистецькій освіті передбачає, зокрема, формування музичних компетенцій студентів вищих навчальних закладів, тобто необхідного комплексу знань, навичок, відносин і досвіду, який допоможе реалізувати професійну підготовку майбутніх учителів, сформувати у них готовність до самореалізації в музично-освітньої діяльності.

Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва

обумовлено самою сутністю художньо-інтерпретаційного процесу як основою професійної підготовки майбутнього учителя музичного мистецтва і є перспективним напрямком розвитку вищої музично-педагогічної освіти, оскільки передбачає «запровадження різних форм діалогічного спілкування і партнерських відносин між викладачем і студентом, розвиток особистісних якостей, таких, як самостійність в процесі художньо-інтерпретаційного спілкування, звільнення творчої енергії, толерантність, здатність до рефлексії, артистизм, художня і мовна культура» (Г. Падалка) (Падалка Г., 2008).

У професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва О. Щолокова (Щолокова О., 2007), аргументуючи педагогічну доцільність компетентнісного підходу, підкреслює необхідність трансформації змісту мистецької освіти з урахуванням таких особливостей, як: визначення переліку ключових компетенцій вчителя; обґрунтування змісту кожної з них; відбір змісту вченого предмета, який може забезпечити формування окремої компетентності; встановлення рівня і показників сформованості різних компетенцій на кожному етапі і кожного року навчання; розробка системи контролю і корекції процесу формування компетенцій студентів.

Компетентнісний підхід займає велику роль у окресленій проблемі і проходить через всі складові організації навчальної діяльності формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Отже, наведене вище дозволяє визначити *компетентнісний підхід парадигмальним* у дослідженні проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва і розглядати його як поступову переорієнтацію сучасної освіти парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що визначають потенціал майбутніх учителів музичного мистецтва.

Обговорення / Discussion. Зазначимо, що проблема формування етнокультурної компетентності досліджувалася у працях вітчизняних та зарубіжних вчених (Гуренко О., 2005; Лу Лу, 2014; Поштарєва Т., 2009; Сідельник Н., 2012; Федорова С., 2006 та ін.). Однак, конкретно-наукова методологія щодо проблеми етнокультурної компетентності зазначеними авторами не розглядалася. Останнє дало підстави нам обґрунтувати та розробити конкретно-наукову методологію саме проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Враховуючи зазначене вище, представлений нами рівень конкретно-наукової методології, уможливило подальше глибинне наукове дослідження сучасного стану формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Висновки / Conclusions. Таким чином, визначені методологічні засади окреслюють перспективи дослідження проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на рівні конкретно-наукової методології, з урахуванням змістового наповнення представлених підходів: акмеологічного, професіографічного, етнокультурного, компетентнісного, що визначають особливості конструювання досліджуваного явища.

Список використаних джерел і літератури/References:

1. Вартофской, М. (1998). *Модели. Репрезентация и научное понимание*. Москва: Прогресс / Vartofskoi, M. (1998). *Modeli. Representatsia i nauchnoye ponimaniye* [The Models. Representation and Scientific Understanding]. Moscow: Progress [in Russian]
2. Гуренко, О. І. (2005). *Формування етнокультурної компетентності студентів педагогічного університету в умовах полі етнічного середовища* (Дис. канд. наук). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків / Hurenko, O. I. (2005). *Formuvannia ethnoculturalnoi competentnosti studentiv pedagogichnoho universytetu v umovah polietnichnoho seredovyscha* (Candidate's thesis) [Forming the University Students' Ethnocultural Competence in the Conditions of Poli-Ethnic Environment. Kharkivskiy Natsionalnyi Pedagogichnyi Universytet imeni H. S. Skovorody. Kharkiv [in Ukrainian]
3. Деркач, А. А. & Заикин, В. Г. (2003). *Акмеология*. Санкт-Петербург: Питер / Derkach, A. A. & Zaykyn, V. H. (2003). *Akmeologia* [Acmeology]. Saint-Petersburg: Piter [in Russian]
4. Дубасенюк, О. А. (Ред.). (2005). *Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога* [Монографія]. Житомир: вид-во ЖДУ ім. Івана Франка / Dubaseniuk, O. A. (Red.). (2005) *Teoria i praktyka profesiynoi vykhovnoi diialnosti pedahoha* [Monohrafiia]. [Theory and Practice of the Pedagogue's Professional Education. Zhytomyr: vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka [in Ukrainian]
5. Карпушина, Л. П. (2010). Етнокультурний підхід і освіті: в сутності питання. *Інтеграція освіти, 3* / Karpushyna, L. P. (2010). *Etnokulturnyi pidkhid v osviti: v sutnosti pytannia* [Ethnocultural Approach in Education: in Essence of the Issue]. *Integratsiia osvity, 3* [in Ukrainian]
6. Краевский, В. В. (Ред. та ін.) (2006). *Методология педагогики: новый этап*. Москва: Академия / Krayevskiy, V. V. (Red. ta in.) (2006). *Metodologiya pedagogiki: novyi etap* [Methodology of Pedagogy: New Stage]. Moscow: Akademiya [in Russian]
7. Луговий, В. І. (2009). Компетентності та компетенції: поняттєво-термінологічний дискурс. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Вища освіта України, 3* / Luhovyi, V. I. (2009). *Kompetentnosti ta kompetentsii: poniattievo-terminolohichni dyskurs* [Competences and Competencies: Notional and Terminological Discourse]. *Pedahohika vyshchoi shkoly: metodolohiia, teoriia, tekhnolohii. Vyshcha osvita Ukrainy, 3* [in Ukrainian]

8. Лу Лу (2014). *Методика формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музики в педагогічних університетах України та Китаю*. (Автореф. канд. наук). Національний педагогічний університет імені П. М. Драгоманова. Київ / Lu Lu (2014). *Metodyka formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti maibutnih uchyteliv muzyky v pedahohichnykh universytetakh Ukrainy ta Kytaiu*. (Extended abstract of Candidate's thesis) [Methods of Forming Future Music Teachers' Ethnocultural Competence in Pedagogical Universities of Ukraine and China. Natsionalnyi Pedahohichnyi Universytet Imeni P. M. Drahomanova. Kyiv [in Ukrainian]
9. Максимова, В. Н. (1991). *Организация учебно-воспитательного процесса как управляемой системы*. Санкт-Петербург: Изд. С.-Петербургского ун-та / Maksimova, V. N. (1991). *Orhanizatsiya uchebno-vospitatelnogo protsessa kak upravliaemoi sistemy* [Organization of Educational Process as a Managable System]. Sain-Petersburg: Izd. S.-Peterburgskogo un-ta [in Russian]
10. Мороз, А. Г. (1998). *Профессиональная адаптация молодого учителя*. Киев / Moroz, A. G. *Professionalnaia adaptatsiya molodogo uchitelia* [The Young Teacher's Professional Adaptation]. Kyiv [in Russian]
11. Падалка, Г. М. (Ред.). (2008). *Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін*. [Монографія]. Київ: Освіта України / Padalka, H. M. (Red.). (2008). *Pedahohika Mystetstva : teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dysyplin*. [Monohrafiia] [Pedagogy of Art: Theory and Methods of Teaching Art Disciplines. Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian]
12. Платонов, К. К. (1969). *Личностный подход как принцип психологии. Методологические и теоретические проблемы психологии* / Platonov, K. K. (1969). *Lichnostnyi podkhod kak printsyp psikhologii* [Personality Approach as a Principle of Psychology]. *Metodologicheskiye i teoreticheskiye problemy psikhologii* [in Russian]
13. Поштарева, Т. В. (2009). *Формирование этнокультурной компетентности учащихся в полиэтнической образовательной среде* (Автореф. дис. д-ра наук). Северо-Осетинский государственный университет им. К. Л. Хетагурова. Владикавказ / Poshtareva, T. V. (2009). *Formirovaniie etnokulturnoi kompetentnosti uchashchihsia v polietnicheskoi obrazovatelnoi srede* (Extended abstract of Doctor's thesis) [Forming the Learners' Ethnocultural Competence in the Context of Polyethnic Environment. Severo-Osetinski gosudarstvennyi universitet im. K. L. Khetagurova. Vladikavkaz [in Russian]
14. Равен, Дж. (2002). *Компетентность в современном обществе: выявление, развитие, реализация*. Москва: Котиги-Центр / Raven, Dj. (2002). *Kompetentnost v sovremenном obshchestve: vyiavleniie, razvitiie, realizatsiya* [Competence in Modern Society: Revealing, Development, Realization]. Moscow: Kotigo-Tsentr [in Russian]
15. Сидорчук, Н. Г. (2014). *Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект*. [Монографія]. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка / Sydorchuk, N. H. (2014). *Profesiyno-pedahohichna pidhotovka studentiv universytetiv u konteksti yedynoho Yevropeiskoho osvitniogo prostoru: istoryko-pedahohichnyi aspekt*. [Monohrafiia]. [Professional and Pedagogical Training of University Students in the Context of European Educational Sphere: Historical and Pedagogical Aspect. Zhytomyr: vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian]
16. Сидельник, Н. В. (2012). *Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів історії у процесі фахової підготовки* (Автореф. дис. канд. наук). Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ / Sidelnyk, N. V. (2012). *Formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti maibutnih uchyteliv istorii u protsesi fakhovoi pidhotivky* (Extended abstract of Candidate's thesis) [Forming the Future History Teachers' Ethnocultural Competence in the Process of Professional Training. In-t ped. osvity ta osvity doroslyh NAPN Ukrainy. Kyiv [in Ukrainian]
17. Федорова, С. Н. (2006). *Формирование этнокультурной компетентности будущих педагогов* (Дис. д-ра наук). Московский педагогический государственный университет. Москва / Fedorova, S. N. (2006). *Formirovanie etnokulturnoi kompetentnosti budushchih pedagogov* (Doctor's thesis) [Forming the Future Pedagogues' Ethnocultural Competence]. Moskovskiy pedagogicheskii gosudarstvennyi universitet. Moskva [in Russian]
18. Химинець, В. (2015). Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. Взято з <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49> (дата звернення 28.09.2015) / Khymynets, V. (2015). *Kompetentnisnyi pidkhid do profesiinoho rozvytku vchytelia* [Competence Approach to Teacher's Professional Development]. Retrived from <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49> (last accessed 28.09.2015) [in Ukrainian]
19. Щолокова, О. П. (2007). Модернізація фахової мистецької освіти у контексті сучасних гуманістичних ідей. *Теорія і методика мистецької освіти, 4(9)* / Shholokova, O. P. (2007). *Modernizatsiia fakhovoi mystetskoï osvity u konteksti suchasnykh humanistychnykh idei* [Modernization of the Professional Art Education in the Context of Modern Humanistic Ideas]. *Teoriia i metodyka mystetskoï osvity, 4(9)* [in Ukrainian]

Дата надходження статті: «05» лютого 2018 р.

Стаття прийнята до друку: «25» травня 2018 р.

Соляр Лариса – асистент кафедри гри на музичних інструментах та вокально-хорових дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Solyar Larysa – assistant of the department of playing the musical instruments of Kremenets Regional Humanitarian-Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Соляр, Л. (2018). Конкретно-наукова методологія проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічний дискурс, 24*, 76–81.

Solyar, L. (2018). Concrete Scientific Methodology of the Problem of Forming the Future Musical Art Teacher's Ethnocultural Competence. *Pedagogical Discourse, 24*, 76–81.